

Bu yazı aynı zamanda salat ile ilgili yazı dizime dahildir.

Yanlış bir soruya doğru cevap vermek zordur. Bu soruya nasıl cevap vermeli? Önce soruyu irdeleyelim. Gerçekten, Kuran'ı ehli farklı mı anlıyor? Hemen çarpıcı bir örnek verelim:

55:13 ayetinin orijinal ifadesi:

Febi-eyyi âlâ-i rabbikumâ tukezzibân

Ayette geçen “ala-i” ifadesine dikkat!

Burada apaçık geçen “alai” ifadesini görüşü ne olursa olsun, mealcilerin neredeyse tamamı şöyle çeviriyor:

55:13 Rabbinizin hangi NİMETLERİNİ yalanlayabilirsiniz?

Yakından bakalım:

Rivayetleri kabul etmeyen, “yalnızca Kuran” diyen Edip Yüksel meali: Rabbinizin hangi NİMETLERİNİ yalanlayabilirsiniz?

Rivayetler olmadan Kuran asla anlaşılamaz diyen, Diyanet Vakfı meali: O hâlde, Rabbinizin hangi NİMETLERİNİ yalanlıyorsunuz?

Rivayetler önemlidir ancak öncelikle Kuran'a arz etmeliyiz diyen yarı-yalnızca Kuran'cı Mustafa İslamoğlu meali: o halde Rabbinizin hangi nimetini inkâr edebilirsiniz?

İngilizce bir meal: Which is it, of the FAVOURS of your Lord, that ye deny?

Ayette “nimet” kelimesi KESİNLİKLE geçmemektedir. Nimet kelimesi Kuran’da zaten geçen başka bir kelimedir.

Bu nasıl olabilir? Hepsi birden sözlükleri açtı, baktı ve karşılık olarak bula bula “nimet” kelimesini mi buldu?

Şöyle izah etmeye çalışayım:

Bir metinde “elma” yazıyorsa herkesin onu “apple” olarak çevirmesi gayet doğaldır. Ancak “elma” yazıyorsa herkesin onu aynı anda “masa” olarak çeviriyorsa, bu dikkate değerdir. Ya hepsinin birden bir bildiği vardır; ya da hepsi tek bir yerden kopya çekmiştir.

Bir kişi de “Kuran’da nimet kelimesi zaten geçiyor, bu ayette Elif Lam Vav kökü kullanılmış; nimet kelimesinden farklı bir kasıt olmalı “demez mi?

Dememiş...

Sebebi “atalar evreni” olabilir. Yalnızca Kuran diyenler sanıyor ki Kuran’ın atalar dediği sadece hadisleri reddetmek. Atalar saymakla bitmez.

Yani,

Siz sanıyorsunuz ki, rivayetsiz Kuran anlaşılabilir diyenlerle, yalnızca Kuran diyenler arasında büyük farklar var. Yüzde 3’ü geçmez. Yüzde 97 oranında Kuran’ı aynı anlarlar; sadece ufak tefek yorum farkları vardır aslında. Bu açık seçik sonuçtur. Nedeni aynı anlam havuzundan, atalar evreninden besleniyor oluşlarıdır.

Bazı örnekleri görelim:

Rivayetlersiz Kuran anlaşılamaz diyenler

Zekat paranın 40'ta birini vermektir.

Salat namazdır, rekat sayısı 5'tir.

Secde, namazda yere kapanarak ve alını yere koyarak yapılan harekettir. Her yerde bu anlama gelmez.

Rüku, eğilerek yapılan harekettir. Her yerde bu anlama gelmez.

İtikaf, mescitlerde ibadete kapanmaktır.

İsa beşikte bebekken konuştu.

Allah bize bazı gıdaları yasakladı. Tam liste rivayetlerdedir.

Meal örneği

Erginlik çağına erince ona (Yusuf'a) hikmet ve bilgi verdik. İyi davrananları böyle mükafatlandırırız.

Evlenme ümidi kalmayan, ihtiyarlayıp oturmuş kadınlara, süslerini açığa vurmamak şartıyla, dış esvaplarını çıkarmaktan ötürü sorumluluk yoktur; ama sakınmaları kendileri için daha iyi olur. Allah iştir ve bilir.

İşte orada mü'minler imtihan edilmiş ve şiddetli bir sarsıntı ile sarsılmışlardı.

Zina eden erkek ancak, zina eden veya Allah'a ortak koşan bir kadınla evlenir. Zina eden bir kadınla da ancak zina eden veya Allah'a ortak koşan bir erkek evlenir. Bu, mü'minlere haram kılınmıştır.

Ey İnananlar! Namaza kalktığınızda yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi, - başlarınızı meshedip- topuk kemiklerine kadar ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüpseniz yıkanıp temizlenin; şayet hasta veya yolculukta iseniz veya ayak yolundan gelmişseniz yahut kadınlara yaklaşmışsanız ve su bulamamışsanız temiz bir toprağa teyemmüm edin, yüzlerinizi, ellerinizi onunla meshedin. Allah sizi zorlamak istemez, Allah sizi arıtıp üzerinize olan nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz.

Rivayetleri reddediyoruz diyenler

Zekat paranın belli oranını vermektir.

Salat namazdır, rekat sayısı 3 de olabilir.

Secde, namazda yere kapanarak ve alını yere koyarak yapılan harekettir. Her yerde bu anlama gelmez.

Rüku, eğilerek yapılan harekettir. Her yerde bu anlama gelmez.

İtikaf, mescitlerde ibadete kapanmaktır.

İsa beşikte bebekken konuştu.

Allah bize bazı gıdaları yasakladı. Tam liste Kurandadır.

Meal örneği

Büyüyüp erginleşince ona (Yusuf'a) bilgelik ve bilgi verdik. Güzel davrananları böyle ödüllendiririz.

Evlenme beklentisi olmayan yaşlı kadınların, alımlı yerlerini açıp saçmamak koşuluyla dış elbiselerini bırakmalarında bir sakınca yoktur. İffetli davranmaları kendileri için daha iyidir.

ALLAH iştir, Bilendir.

İşte orada müminler imtihan edilmiş ve şiddetli bir sarsıntıya uğratılmışlardı.

Zina eden bir erkek, eninde sonunda, zina eden veya müşrik bir kadınla evlenir; zina eden bir kadın da eninde sonunda, zina eden veya müşrik bir erkekle evlenir. Bu, inananlar için yasaktır.

İnananlar! Namaza kalktığınız zaman:

Yüzünüzü yıkayın, ellerinizi dirseklere kadar yıkayın, başınızı sıvazlayın, ve ayaklarınızı da topuklara kadar (sıvazlayın/yıkayın). Cinsel ilişkide bulunmuşsanız yıkanınız. Hasta veya yolcu iseniz, yahut tuvaletten gelmiş, yahut kadınlarla cinsel ilişkide bulunmuş ve su bulamamışsanız, temiz bir toprağa yönelip yüzünüzü ve kollarınızı onunla sıvazlayın.

ALLAH size güçlük çıkarmak istemez. Ancak sizi temizlemek ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak istiyor. Olur ki şükredersiniz.

İşte böyle. Siz yüzde 3'lük bir mevzu üzerine “Madem Kuran apaçık neden herkes farklı anlıyor?” sorusunu soruyorsunuz.

Ben de diyorum ki kimsenin farklı anladığı yok.

Rivayetler ile Kuran'ı anlayanları açıklamak kolay. Onlar Kuran'da ne yazarsa yazsın itibar etmezler; rivayet kültürünün verdiği anlamları esas alırlar. Peki yalnızca Kuran diyeler? Onlar da aslında rivayetleri farkında olmadan baz alırlar. Çünkü tüm sözlükler ve tarihi bilgi dizaynı bu anlam havuzuna göre oluşmuştur.

Tabi dil zamanla değişir. Değişime rivayet bile dayanamaz.

Bundan belirli bir zaman önce, Kuranda geçen “alak” kelimesine hiç kimse farklı anlam vermiyordu. Ne zaman ki bilimsel gelişmeler öyle buyurdu, “burada kast edilen embriyodur” denilmeye başlandı. Tabi burada yine maalesef Kuran çalışarak değil; dışarıdan gelen bir bilgiyi Kuran'a yedirmeye çalışarak ilerlediler. Ne zaman feminist buyruklar ağır bastı, “kadını dövün” ayetindeki dövüne çare aramaya, yumuşatmaya çabaladılar. Bunu her iki görüş de yaptı. Tabi yine Kuran çalışarak bu bilgiye ulaşmadılar; dışarıdan bir etki ile tepki verdiler.

Eğer tüm sandıklarınızı unutup, sadece Kuran'ın rehberliği ile anlamaya kendinizi kanalize ederseniz, ortaya bilinenden çok farklı anlamlar çıkıyor. Bu anlamaları ortaya koyduğunuzda, “yalnızca Kuran diyenler” ile “rivayetlersiz Kuran anlaşılmacılar” nasıl birbirine kenetleniyor görmelisiniz.

Oysa uydukları bence sadece zanları.

Bir örnek vererek, salat konusuna da giriyorum:

Maide Suresi 6. Ayet iki görüşçe de “abdest” ayeti olarak bilinir. Bu ayeti uzun zaman ben de böyle bildim. Ancak Kuran'daki “salat” konusunu çalıştıkça, ulaştığım salat anlamı ile “abdest” in bağını kuramadım. Salat'tan önce abdest almanın gerekçesi ne olabilirdi ki?

Yalnızca Kuran diyenler Kuran'a abdestsiz dokunulabilir derler. Ama namazı abdestsiz kılamazsınız. Oturup örneğin 5 saat Kuran çalışmak için abdeste gerek yok, 5 dakika

kılacakları namazda gerek var. Sebep? Ortaya konulamıyor. Allah öyle istemiş.

Maide Suresinde fark ettiğim iki nokta beni farklı düşünmeye sevk etti. Öncelikle ayet “yüzünüzü yıkayın” diyerek başlıyor. Daha sonra da ellerinizi dirseklere kadar yıkayın diyor. Oysa eğer bu fiziki bir yıkama olsaydı, önce eller yıkanır ki, zaten rivayetlerde önce elleri yıkamak sünnettir. Yani rivayet kültürüne göre güya Kuran tam ifade edememiş olacak ki, peygamberimiz önce elerli yıkamayı “sünnet” olarak eklemiş. Yalnızca Kuran’cılar buna bir cevap vermiyor. Ama onlar da mecburen önce elleri yıkıyor ki sonra yüzlerini yıkayabilsinler. Ellerini değdirmeden musluğun altına yüzünü tutan var mı bilmiyorum.

Bu konuyu bir yalnızca Kuran diyenle tartışırsanız sizi hayalperestlikle, istediği anlamı çıkarmak için Kuran bükücülüğü yapmakla suçlar. Ateistler de. Bunca alim yanıldı da sen mi bileceksin derler ortak bir tepki ile; farklı kelimelerle.

Oysa soru ortada. Neden önce yüz? Ki Kuran çalışan birisi Kuran’da yüz (vech) kelimesinin “benlik” anlamında (veya buna yakın anlamlarda) kullanıldığını, fiziksel yüzden bahsedilmediğini bilir. Akimu vecheke der Kuran, tıpkı “akimu-es salat derken kullandığı aynı kalıp: Vechini ayağa kaldır!

Vechini yıka, temizle! Ne zaman? Salat için kalkışmadan/kalkmadan önce!

İşte belki bu yazıda bahsetmeye çalıştığım şeyden bahsediyor: tüm zannettiklerinden temizlen, biliyor olduğunu sandıklarından temizlen, sana sen farkında olmadan dikte edilmiş koşut bilgilerden temizlen” ki doğru anlayabilesin.

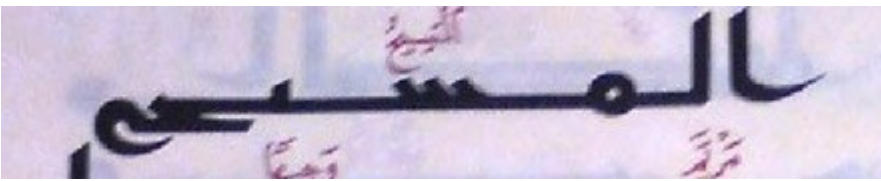
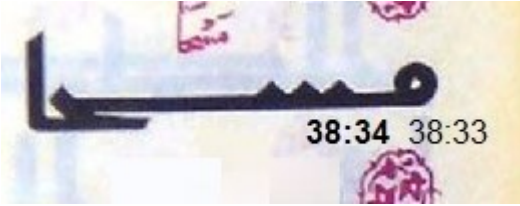
İkinci fark edişim ayette geçen “mesih” kelimesi ile oldu. Başınızı mesh edin diyor ya. Biz ıslak elimizi kafamıza sürüyoruz! İsa Mesih’teki mesih ile aynı kelime imiş meğerse bu.

Ben aynı kelime olduğunu eski harekesiz, noktalamasız nüshalara bakarak çıkardım. Ama şu anki ilim düzeyimle bu çıkarımına güvenemem. Destekleyecek ek bilgi aradım. 2 kaynakta buldum:

Müslüman dilcilerin çoğu, Kur’an’da on bir yerde ve sadece Hz. İsâ’nın adı veya lakabı şeklinde geçen mesîhin Arapça bir kökten geldiğini kabul etmekle birlikte kelimenin aslının

İbrânîce, Ârâmîce veya Süryânîce olduğunu ileri sürenler de vardır (Zemahşerî, I, 430; Fahreddin er-Râzî, VIII, 49). Kelime, Arapça olduğunu kabul edenlerden bazılarına göre “gezmek, dolaşmak” anlamındaki “seyh” kökünden türetilmiştir; “mesh” kökünden geldiğini kabul edenlere göre ise kelimenin yukarıda verilen Sâmi dillerdeki ortak mânalarının dışında “silme, su ile meshetmek, temizlemek, düzlemek; yalan söylemek” gibi anlamları da vardır (Lisânü'l-‘Arab, “msh” md.). (Kaynak TDV Ansiklopedisi web sürümü erişim tarihi 05.03.2023)

El-Mesiyah ile mesh tıpkı benim gördüğüm gibi aynı kökten geliyormuş, en azından bunu savunan alimler varmış. O zaman taşlar yerine oturdu.

Yorumumu da katarak ayeti şöyle anlama eğilimindeyim: (İşin ilginç, böyle ya da yakın anlayan Kuran çalışmaları mevcut yalnız değilim, maalesef yazmıyorlar bir sürü videonun içinden araya araya ulaşmaya çalıştım onların nasıl anladıklarına)

Ayet diyor ki:

Ey güvenenler.

Salat için doğrulduğunuz/ayaklandığınız zaman

Öyleyse (fe)

1-Benliklerinizi/yaklaşımlarınızı/ ön kabullerinizi temizleyin (ki saf anlayışa varabilesiniz)

2-Güçlerinizi size eşlik edenler dahil olmak üzere (merafik/refik/refakat)

temizleyin/yıkayın/arının (benim statüm var, ben prof'um, bu konuda tez yazım, yıllarımı bu işe verdim, ben Tevrat İncil uzmanıyım, tekipçilerim var, kitap yazdım bir sürü yol aldım, bunca yıl vaaz ettim belirli çevrem oluştu gibi sanrı sıfatların doğruyu anlamanıza engel olmasına müsaade etmeyin)

3-Kafa yapınızı ve duruşunuzu dengeye ulaşıya kadar meshedin/değiştirin.

(ك ع ب) 4						Mealleriyle Birlikte Gör		f t	
Mâide / 6	الْكَعْبَيْنِ	: l-ka'beyn(i)	topuklara	????	the ankles	İsim			
Mâide / 95	الْكَعْبَةِ	: l-ka'beti	Ka\be\ye		the Kabah	Özel İsim			
Mâide / 97	الْكَعْبَةِ	: l-ka'bete	Ka\be\yi		the Kabah	Özel İsim			
Nebe' / 33	وَكَوَاعِبَ	: ve kevâ'ibe	ve göğüsleri tomurcuklanmış	????	And splendid companions	Bağlaç + İsim			

Ayette geçen “el-kabeyni” ifadesi ile “el-kabe” nin aynı olması ama bu ayette “topuk” gibi bir zorlama anlam verilmesi.

Bu yazıda, ayetin bu kısmına kadar olan bölümde, bu anlama nasıl ulaştığımın analizini size kısmen sundum. Göstermeye çalıştığım şu:

Nasıl ki “eline, beline, diline hakim ol” denildiğinde “elime eldiven takmalıyım, belime korse takmalıyım” dilime merhem sürmeliyim” şeklinde anlamıyorsak; bu ayet de salatın amacına ulaşması için öncesinde sahip olmamız gereken zihni hazırlığı bize sunmakta. Onu farklı anlamamıza sebep; zihnimizdeki şartlanmışlık. Bu noktada rivayetleri dinde kaynak edinenlere hiç bir şey söylemiyorum çünkü onlar kendi içlerinde tutarlı. Peygamberimiz bu

ayetleri böyle açıkladıysa mevzu kapanmıştır; Kuranı anlamaya çalışmaya gerek yoktur. Ancak yalnızca Kuran'cılar aynı kaynaktan beslendiklerini fark etmeli ve bir karar vermelidirler. Burada kastım kesinlikle "rivayetçilik yanlıştır öyleyse her söyledikleri yanlıştır" önermesi değildir. Kastım şudur: Madem metodolojik olarak bir farkınız olduğunu savunuyorsunuz, sürekli aynı şeyleri söylüyor olmak size metodolojinizi sorgulatmalı. (Pilava şehriye atılır/atılmaz" düzeyindeki tartışmalar sizi farklılaştırmıyor, ikiniz de pilav konusunda uzlaşmış halindesiniz, ben diyorum ki Kuran orada pilavdan bahsetmiyor!)

"Yemek yapmadan önce elini yıka" buyruğu ile yemek yapmak arasında bir anlam bağı var.

Salat öncesi abdest arasında anlam bağı yok. Ancak bu veya buna yakın şekilde anlamamanın salat ile bağı var. Bunu ancak salat'ı çalışıp bizzat şahit olursanız destekleyebilirsiniz. Aksi takdirde size uçuk kaçık bir yaklaşım olarak gelecektir. Bunu anlayabiliyorum.